

Ludmila Šolcová

Spiritualita a resilience

Posudek oponenty diplomní práce

Diplomandka si za **téma** své práce zvolila vztah mezi spiritualitou a resiliencí. Každý z těchto konceptů sám o sobě je živým námětem moderní psychologie a uvedení jich obou ve vzájemný vztah, teoreticky a experimentálně zkoumaný, lze ocenit jako v našich podmínkách nové a rozhodně přínosné.

Základním cílem práce je prozkoumat souvislost mezi spiritualitou a resiliencí na základě hypotéz, jež formulovala dvoustupňově. Klade si nejprve otázku po existenci korelace mezi spiritualitou a resiliencí a tuto otázku prohlubuje v dalším kroku do zkoumání případné pozitivní korelace mezi oběma fenomény. Dále zkoumá hypotézu o možné negativní korelaci mezi svědomitou starostlivostí (dimenzí Pražského dotazníku spirituality) a resiliencí a dále mezi svědomitou starostlivostí a pozitivním přijetím změny, což je dimenze Connors-Davisonova dotazníku resilience).

V **hutné literárně přehledové části práce** vymezuje autorka historicky i věcně oba fenomény, jimiž se zabývá. Podává stručný pohled na historii **psychologie spirituality** od 19. století. Představuje nejvýznamnější pojetí psychologie spirituality jak v klasických výkladových školách, tak v současném přístupu. Rozlišuje mezi spiritualitou v širším (nenáboženskou) a v užším smyslu slova (spiritualitou náboženskou), jak se její pojmání v průběhu času diferencovalo, jak se v průběhu času diferencovalo. Na str. 33 stojí za pozornost syntetická tabulka shrnující různé pohledy na periodizaci spirituality. Výběr citované literatury svědčí o dobrém přehledu o příslušné literatuře jak klasické, tak novější. Odkazuje na práce naše (české a slovenské), tak cizojazyčné. Anglicky psaná literatura mi připadá až vyčerpávající a její výběr i v textu prokázanou znalost vysoce oceňuji. Mezi českými pracemi bych býval rád uvítal sborník Homo religiosus z roku 2002, vydaný společně ČMPS a Psychologickým ústavem Akademie věd.

V další obsáhlejší části teoretického úvodu pojednává autorka o pojmu **resilience** a o jeho pojetí. V přístupu k pojmu resilience rozlišuje mezi jejím pojetím statickým a dynamickým. Analyzuje resilienci z pohledu vývojové psychologie a vlivů, jež ji spoluutvářejí. Na závěr obou kapitol se zabývá problematikou měření příslušných fenoménů. Uvádí přehled vyvinutých metod k měření a hodnocení jevů a zabývá se složkami či faktory, do nichž dané jevy rozčleňují.

Tato literárně přehledová část práce je zpracována pečlivě a přehledně, může dobře posloužit jako úvod do dané problematiky.

V **empirické části diplomní práce** stanoví autorka hypotézy, jež podrobuje přezkoumání. Představuje vzorek o úctyhodném počtu více než 400 jedinců mladšího dospělého věku, mužů i žen, u nichž aplikuje dva dotazníky, jeden, pražský, k měření spirituality (Říčan, Janošová), druhý pak, do češtiny již předtím přeložený a vyzkoušený, k měření resilience (Conner – Davidsonova škála). Představuje užité metody. Vzhledem k mimořádné situaci pandemie Covidu-19 se celý výzkum děje v internetovém prostředí, což psychologické diagnostice a výzkumu otevírá nové možnosti aplikace. Bylo by zajímavé při obhajobě vyslechnout názor a zkušenosti autorky právě s touto formou metod a kontaktu s probandy, jaké šance to dává a jaká omezení to s sebou nese.

Poučeným způsobem podrobuje psychometrické analýze získané výsledky, které uvádí a diskutuje. Potvrzuje prvotní hypotézu o pozitivní korelaci mezi spiritualitou a resiliencí a přispívá i k analýze činitelů, jež se zjištěné souvislosti podílejí. V diskusi se nevyhýbá kritickým momentům

užitých metod a omezení svého projektu. Pokud jde o vztah svědomité starostlivosti a kontroly, bere v úvahu i souvislost s neuroticismem. Naznačuje výhledy pro případné další výzkumy. Za zmínku stojí zjištěná vyšší míra spirituality u žen (oproti mužům).

Seznam literatury k tématu je obsáhlý, zahrnuje převážně anglicky psané položky. Práce je doplněna. Práce je doplněna seznamem tabulek, obrázků a grafů, jakož i oběma užitými psychometrickými metodami.

Práce zcela splňuje nároky kladené na práci diplomní a navrhuji hodnotit ji jako výbornou.

15.5.2021

PhDr. Jaroslav Šturma